

OPBOUW EN EENHEID

Advies aan de algemene kerkenraad van de Hervormde Gemeente te Katwijk aan Zee inzake de implementatie van beleidsplan 2021-2025.

1. Dankbaar

De Hervormde Gemeente te Katwijk aan Zee heeft veel om dankbaar voor te zijn. Zondag aan zondag mag op vijf locaties Gods Woord worden bediend. Velen verlangen ernaar om geestelijk gevoed te worden. Een fors aantal predikanten mag zich geroepen weten de gemeente te dienen. Vergeleken met andere plaatsen floreren de catechese en het jeugdwerk nog redelijk goed. In het kerkblad worden tal van doordeweekse activiteiten onder de aandacht gebracht. Het toegezegde bedrag aan vrijwillige bijdragen ligt in 2022 beduidend hoger dan het jaar ervoor.

2. Financiën

Lettend op de rekening en begroting van het college van kerkrentmeesters ontkomen we niet aan de conclusie dat er sprake is van een onbalans tussen de inkomsten uit bijdragen, collecten en giften en de kosten die gemaakt worden. De structurele tekorten (ook met acht predikanten) bedragen enkele tonnen. Hieruit heeft de algemene kerkenraad de conclusie getrokken dat het aantal dienstdoende predikanten teruggebracht dient te worden van tien naar acht. Daarnaast wordt gezocht naar andere bronnen om € 150.000,00 te financieren voor bijzonder pastoraat: jongerenpastoraat, ouderenpastoraat en missionair werk. Nog niet duidelijk is hoe dit bedrag bijeengebracht kan worden en voor hoeveel jaar dit beschikbaar is, al verwacht het college van kerkrentmeesters hierin te kunnen voorzien. In het algemeen lijkt het nodig de communicatie over de financiën te verhelderen en de geldwerving te stimuleren. De tekorten worden immers met name veroorzaakt door het feit dat de gemiddelde bijdrage per lid in Katwijk onder het landelijk gemiddelde ligt.

3. Opdracht

Ons is gevraagd om luisterend naar de wijkkerkenraden de algemene kerkenraad een advies aan te bieden dat rekenen kan op een breed draagvlak. Dit advies heeft betrekking op:

1. Een nieuwe structuur van de gemeente met acht predikanten;
2. De invulling van het pastoraat met betrekking tot bepaalde doelgroepen.

4. Verootmoediging

Dit proces van inkrimpen en een extra pastorale inspanning kan niet plaatsvinden zonder verootmoediging voor Gods aangezicht. Het beleidsplan spreekt over gescheurde netten. We raken gemeenteleden kwijt. Niet alleen aan andere gemeenten, maar ook aan de van God vervreemde wereld. Dat heel West-Europa hier mee te maken heeft ontslaat ons niet van de noodzaak ons hierop ook plaatselijk te bezinnen en klein te worden voor God. Moge in ons hart leven wat we zingen met de woorden van Psalm 81:

“Op uw noodgeschrei deed Ik grote wond’ren”.

5. Nieuwe structuur

Bij het raadplegen van de wijkkerkenraden hebben wij geconstateerd dat de noodzaak van een nieuwe wijkindeling breed wordt gedeeld. Niet één wijk kiest voor het model van 8 predikanten en 10 wijken. Alle wijken zien een herverdeling van de wijken als noodzakelijk. Verschillende malen is hierbij de wens naar voren gebracht om geen rekening te houden met de Rijn als scheidingslijn. Acht wijken kiezen ervoor de wijken te koppelen aan een kerkgebouw. Twee wijken menen dat in de Katwijkse situatie het huidige model volstaat. Koppeling van een wijk aan een kerkgebouw werkt verbindend en geeft herkenbaarheid. Die twee zaken worden door velen nu gemist in het huidige systeem van roulering. Vooraf zij gezegd, dat ieder gemeentelid kerkordelijk de vrijheid heeft om te kiezen voor een wijk waar hij of zij zich thuis voelt (perforatie).

Bovendien is er uiteraard keuzevrijheid in het bijwonen van kerkdiensten.

Ons advies geeft twee mogelijkheden aan om tot een nieuwe structuur te komen:

A. Acht wijken, acht predikanten

Een structuur van 8 wijken met 8 predikanten zou op de volgende wijze vormgegeven kunnen worden:

- 1 en 2. Oude Kerk – gekoppeld aan twee wijken (Ger. Bond en Confessioneel) – twee kerkenraden;
- 3 en 4. Nieuwe Kerk – gekoppeld aan twee wijken (Ger. Bond en Confessioneel) – twee kerkenraden;
- 5 en 6. Ichthuskerk – gekoppeld aan twee wijken (Ger. Bond en Confessioneel) – twee kerkenraden;
- 7 en 8. Maranathacentrum – gekoppeld aan twee wijken (Ger. Bond en Confessioneel) – twee kerkenraden.

De Pniëlkerk wordt na nieuwbouw een diaconaal-missionair centrum (zie ook onder 14). Op zondag worden hier kerkdiensten gehouden, waarbij de kerkenraden van wijk 7 en 8 wisselend dienstdoen. Als er 's morgens een GB-dienst wordt gehouden in het Maranathacentrum, dan krijgt de dienst in de Pniëlkerk een Confessioneel karakter. 's Avonds is het omgekeerd. In de Pniëlkerk wordt iedere maand een kerkdienst gehouden met een missionair karakter. De ene keer onder verantwoordelijkheid van wijk 7, de andere keer van wijk 8. Zou het aantal middagdiensten op termijn verminderd worden (zie ook onder 8), dan kan dit de druk op het schema van deze wijkkerkenraden 7 en 8 verlichten.

Wel blijft het de vraag hoelang een structuur van 8 wijken met 8 predikanten financieel haalbaar is. Blijkt dat niet het geval, dan zou gekozen kunnen worden voor:

B. Zes wijken, zes predikanten.

Om voor de langere termijn een financieel gezond beleid te kunnen voeren, adviseren wij de algemene kerkenraad om 6 wijken te vormen van ongeveer gelijke grootte, aangeduid met een getal: drie Confessionele wijken en drie Gereformeerde Bondswijken.

1. Oude Kerk – Ger. Bond – één kerkenraad;
- 2 en 3. Nieuwe Kerk – gekoppeld aan twee wijken (Ger. Bond en Confessioneel) – twee kerkenraden;
4. Ichthuskerk – Confessioneel – één kerkenraad;
5. Maranathacentrum – Ger. Bond – één kerkenraad;
6. Pniëlkerk – Confessioneel – één kerkenraad.

De uiteindelijke opzet is om te komen tot 6 gelijke wijken met 6 predikanten + de nodige bijstand. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden wordt de tijdelijke ongelijkheid (nog geen 6 predikanten) opgelost met het inschakelen van proponenten, hbo kerkelijk werkers of emeriti predikanten. Het college van kerkrentmeesters bepaalt hoeveel financiële middelen per wijk hiervoor beschikbaar zijn. Iedere wijk is er vrij in om – afhankelijk van het beschikbaar gestelde budget – invulling te geven aan de arbeid van een kerkelijk werker. Bij een benoeming wordt toestemming gevraagd van de algemene kerkenraad. Bij deze bijstand in de wijken kan ook gekeken worden naar een koppeling met het pastoraat met betrekking tot bepaalde doelgroepen.

Waarom deze structuur?

- a. Hierdoor ontstaat duidelijkheid en vrijheid. De diverse wijken worden uitgedaagd om – luisterend naar de gemeenteleden – hun eigen wijk op te bouwen. Dit kan inspirerend werken in de richting van andere wijken. De kerkenraad krijgt een duidelijker beeld van de eigen wijk.
- b. Deze structuur zorgt voor flexibiliteit. Bij groei van de gemeente kan de arbeid van kerkelijk werkers worden uitgebreid. Dit kunnen proponenten, hbo kerkelijk werkers of emeriti predikanten zijn. Bij krimp kan men gemakkelijk in de richting gaan van zes predikanten zonder kerkelijk werkers.
- c. Per wijk kan een zorgvuldige diagnose worden gesteld van de situatie van de wijkgemeente, zodat hier ook beleidsmatig op kan worden ingespeeld.

Het kerkelijk bureau geeft aan dat de gemeente in totaal 6.789 adressen telt. Bij de indeling in 8 wijken heeft iedere wijk ongeveer 850 adressen, bij de indeling in 6 wijken heeft iedere wijk ongeveer 1.131 adressen. De gemeente telt 14065 leden. Bij de indeling in 8 wijken betekent dit 1758 leden per wijk, bij 6 wijken ongeveer 2344 leden per wijk. Daarbij moet bedacht worden dat de gemeente ook, meer dan in veel gemeenten het geval is, een groot aantal leden kent die wel geregistreerd staan, maar niet meeleven. Een herindeling van de wijken zou gepaard kunnen gaan met een actie waarbij we deze leden uitnodigen weer te gaan meeleven. Daarbij kan men dan ook de wens aangeven niet langer geregistreerd te blijven.

6. Samenwerking

Van verschillende kanten is het belang van samenwerking aangegeven op het gebied van catechese en wijkbijeenkomsten. Werken met kleine groepen is demotiverend. Twee predikanten zouden bijvoorbeeld samen catechisatie kunnen geven aan een bepaalde leeftijdsgroep. Ze nemen allebei een bepaald aantal avonden voor hun rekening. Deels gebeurt dit al.

Nu al worden wijkavonden en kringen vanuit meerdere wijken opgezet. Dit zou uitgebreid kunnen worden.

7. Toerusting

De behoefte is uitgesproken aan de ambtsdragers doelgerichte toerusting te bieden naast de jaarlijkse ambtsdragersvergadering. Te denken valt aan: Het pastoraal gesprek – leiderschap – efficiënt vergaderen – etc. De organisatie hiervan ligt bij de algemene kerkenraad.

8. Kerkdiensten

Bij het opstellen van het preekrooster wordt geregeld dat de wijkpredikant een belangrijk deel van de kerkdiensten leidt in de eigen wijkkerk. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan 30 diensten in de eigen wijk en 10 diensten in andere wijken. Per maand wordt één zondag vastgesteld waarop de predikanten rouleren, zodat de mogelijkheid blijft dat zij ook in de andere kerkgebouwen voorgaan.

De kerkenraden blijven dienstdoen in hun eigen wijkkerk.

Van belang is dat de algemene kerkenraad het kerkbezoek in de tweede dienst nauwlettend volgt. Het kan nodig worden om op termijn het aantal avonddiensten te verminderen.

9. Missionair werk

In overleg met de bestaande werkgroep missionair werk onderzoekt de algemene kerkenraad welke predikant het missionaire werk kan begeleiden waarbij hij wordt bijgestaan door een gekwalificeerd kerkelijk werker. Het college van diakenen en het college van kerkrentmeesters geven aan welke financiële middelen beschikbaar zijn. De activiteiten worden voor heel de gemeente georganiseerd vanuit de Pniëlkerk (zie onder 15). Van hieruit vindt het diaconaal-missionair werk plaats in alle wijken. Het huidige diaconale werk van inloophuis en buurtsoep wordt gecontinueerd en uitgebreid.

10. Jongerenpastoraat

Het verdient aanbeveling om een denktank te vormen met 6 of 8 jongeren: één vanuit elke wijk. Laten deze jongeren met de jeugdouderlingen (één per wijk) onder leiding van een jeugdwerker vormgeven aan het jongerenpastoraat in de diverse wijken. Dit werk dient centraal te worden aangestuurd om vervolgens in de wijken te worden uitgewerkt.

11. Ouderenpastoraat

Het huidige ouderenpastoraat Salem en Duinrand wordt uitgebreid tot alle gemeenteleden van 80 jaar (of 85 jaar) en ouder. Gemakshalve kiezen we nog even voor de indeling Confessioneel en Gereformeerde Bond. Iedere wijk zorgt voor twee ouderlingen ouderenpastoraat. Zij vormen de werkgroep ouderenpastoraat en steunen de ouderenpastor in zijn werk. Het bezoekerwerk wordt verricht in samenwerking en afwisseling met de ouderlingen. De ouderenpastor is beschikbaar om uitvaarten te leiden. Uiteraard is de familie vrij een andere predikant te kiezen. De bijeenkomsten voor ouderen worden per wijk georganiseerd. Bekeken moet worden of het nodig is dat wijken hierin samenwerken. Dit hangt af van de belangstelling.

Door de uitbreiding van het huidige ouderenpastoraat hebben de wijkpredikanten meer tijd beschikbaar voor het andere pastoraat (denk dan vooral aan de jonge gezinnen) en missionair werk.

De ouderenpastor is bij voorkeur een emeritus-predikant, omdat dit een verlichting van de wijkpredikant kan betekenen inzake het leiden van uitvaarten. Budgettair kan dit ook gunstiger zijn.

12. Aantal ouderen (gegevens verstrekt door het kerkelijk bureau)

Gemeenteleden van 70 – 79 jaar (totaal 1534):

1. De Noord	160
2. Sion	225
3. Andreas	163

4. Immanuël	179
5. Morgenster	129
6. Ichthus	121
7. Pniël	119
8. Bethel	163
9. Rehoboth	159
10. Maranatha	116

Gemeenteleden van 80 – 89 jaar (totaal 755):

1. De Noord	45
2. Sion	117
3. Andreas	85
4. Immanuël	94
5. Morgenster	74
6. Ichthus	110
7. Pniël	74
8. Bethel	88
9. Rehoboth	52
10. Maranatha	16

Gemeenteleden van 90 jaar en ouder (totaal 112):

1. De Noord	1
2. Sion	16
3. Andreas	8
4. Immanuël	20
5. Morgenster	7
6. Ichthus	30
7. Pniël	12
8. Bethel	7
9. Rehoboth	8
10. Maranatha	3

Ouderenlocaties – 80 jaar en ouder:

Waterboslaan 40	16 (5 jonger dan 80)	Salem
Salem aanleunw	11 (7 jonger dan 80)	
Gasthuishof	25 (17 jonger dan 80)	
Gr v Prinstererweg	27 (15 jonger dan 80)	Driehoek
H vd Hoevenstr	22 (7 jonger dan 80)	
H de Groothof	20 (11 jonger dan 80)	
J Bergmanstr	18 (38 jonger dan 80)	
Nolensstraat	36 (4 jonger dan 80)	Duinrand
Zwanenburgstr	29 (15 jonger dan 80)	
Overrijn	19 (9 jonger dan 80)	De Wilbert

13. Heilige Doop

Door de algemene kerkenraad zijn notities opgesteld en aanvaard betreffende de dooppraktijk. Toch is hier nog niets mee gedaan. Het gesprek hierover dient opnieuw te worden opgestart om te komen tot een helder standpunt.

Het pastoraat rondom de Heilige Doop valt onder de verantwoordelijkheid van de wijkkerkenraad. Verder is het gewenst dat doopzitting en bediening van de Heilige Doop plaatsvinden binnen de wijk waartoe de doopouders behoren. Wil men toch elders laten dopen, dan kan men zich laten overschrijven naar een andere wijk. Dit dient via het kerkblad duidelijk gecommuniceerd te worden.

14. Gebouwen

Het college van kerkrentmeesters werkt aan nieuwbouw van de Pniëlkerk, waarbij het streven is dat de exploitatie door verhuurmogelijkheden budgetneutraal wordt. Wellicht kan het college ook onderzoeken of ditzelfde mogelijk is wat betreft het Maranathacentrum en de Ichthuskerk.

De Pniëlkerk wordt het centrum voor diaconaal-missionair werk. Geven de nieuwe plannen voor de Pniëlkerk daartoe aanleiding, dan kunnen het functioneren van zowel Pniëlkerk en Maranathacentrum nader bezien worden.

15. LRP

Het is wenselijk dat gekeken wordt hoe LRP (Leden Registratiesysteem Protestantse Kerk) ingezet kan worden voor een zorgvuldige structurering van het pastoraat. Op dit moment zijn er ouderlingen die nog werken met kaartenbakken. Dit kan doelmatiger. Iedere ouderling die bezoekwerk verricht zou een sleutel moeten krijgen voor de sectie waarin hij werkzaam is. Een licentie kost € 15,00, terwijl een aantal licenties gratis verstrekt worden. Zorgvuldig bijhouden van het systeem is de garantie dat er ook op langere termijn nuttig gebruik gemaakt wordt van de gegevens. Het is dan ook gewenst, dat nieuwe ambtsdragers instructie ontvangen over het gebruik van LRP.

16. Eenheid

De kerkorde geeft de wijken een grote mate van vrijheid om eigen beleid te ontwikkelen. De eenheid krijgt onder andere gestalte door de verklaring "Verbonden met het gereformeerd belijden" van 31 maart 2004. Laten de gezamenlijke ambtsdagerversgaderingen voortdurend staan in het teken van de eenheid in verscheidenheid.

17. Beleidsplan 2021-2025

Indien de Algemene Kerkenraad een nieuwe structuur van de gemeente kiest, is een update van het beleidsplan gewenst. De te nemen maatregelen kunnen dan daarin verwerkt worden. Het biedt tevens de gelegenheid enkele gegevens te actualiseren. Zo kan het beleidsplan een basis vormen voor een helder en slagvaardig beleid.

18. Slagvaardig beleid

Het ontbreken van slagvaardige besluitvorming is als één van de knelpunten genoemd in het beleidsplan 2021-2025. Tijdens onze consultaties is herhaaldelijk door kerkenraden geklaagd over de trage besluitvorming op centraal niveau. Heeft het gebrek aan slagvaardigheid niet alles te maken met wat het beleidsplan vermeldt? Onder 3.1 staat: "In de AK wordt getracht om de wijkgemeenten zo veel mogelijk op één lijn te brengen. Steeds opnieuw wordt het

uiterste gedaan om te komen tot voor iedere wijk aanvaardbare regelingen of richtlijnen, die enerzijds de eenheid van de gemeenten bevorderen en anderzijds recht doen aan de autonomie die wijkkerkenraden op vele gebieden hebben". De gedachte is immers dat "de AK is geroepen de eenheid in de gemeente te bewaren met inachtneming van de voorkomende kerkelijke verscheidenheid binnen het kader van de preambules, zoals deze zijn opgenomen in de plaatselijke regeling".

Gezien de pijnlijke situatie van de gemeente in de jaren vijftig van de vorige eeuw is het streven naar eenheid te begrijpen en toe te juichen. Tegelijk constateren we dat dit ertoe kan leiden dat er een patstelling ontstaat over een te nemen besluit tussen twee blokken kerkenraden van verschillende modaliteiten. Het kan ook voorkomen, dat één kerkenraad de besluitvorming blokkeert, omdat anderen omwille van de onderlinge vrede de besluitvorming opschorten en uitstellen. Zo blijft alles bij het oude en worden noodzakelijke besluiten doorgeschoven of vertraagd. De kerkorde geeft aan dat besluiten steeds na gemeenschappelijk overleg en zo mogelijk met eenparige stemmen worden genomen. Blijkt eenparigheid niet bereikbaar, dan wordt besloten met meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

Het is in dit verband van belang om te beseffen dat elke ambtsdrager die is afgevaardigd naar een meerdere vergadering (zoals de AK) daaraan deelneemt zonder last of ruggenspraak. Dit biedt ruimte en verplicht om in de besluitvorming niet alleen te letten op de belangen van de eigen wijkgemeente, maar ook het belang van het geheel van de gemeente op het oog te hebben.

19. Slot

Graag willen wij afsluiten met een woord uit Joël 2 (17 en 18):

"Laten de priesters, de dienaren van de HEERE, wenen tussen de voorhal en het altaar, en laten zij zeggen: Ontzie Uw volk, HEERE, geef Uw erfelijk bezit niet over aan smaad, zodat de heidenvolken over hen zouden heersen. Waarom zouden ze onder de volken zeggen: Waar is hun God? Toen nam de HEERE het op voor Zijn land, en Hij spaarde Zijn volk."

Ds. A.W. van der Plas en ds. J. Smit